NORAKSTS

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420619010
AA43 - 1909 - 12/13

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2012.gada 6.novembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja S.Kanenberga,
tiesneses Z.Kupce un U.Mihailova,

piedaloties atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes */iestāde/* pārstāvei *I.D.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *E.A.* (šobrīd – *E.B.*) pieteikumu par */iestāde/* 2010.gada 15.marta lēmuma Nr.1 - 14.1/695 atcelšanu, sakarā ar *E.B.* apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 17.novembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar */iestāde/* (turpmāk arī – */iestāde/*) */struktūrvienība/* 2009.gada 30.novembra paziņojumu (uzteikumu) Nr.714 par valsts civildienesta attiecību izbeigšanu *E.A.* informēta, ka ar 2010.gada 1.janvāri, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma 41.panta pirmās daļas g) apakšpunktu, ar viņu tiks izbeigtas valsts civildienesta attiecības.

Ar */iestāde/ /struktūrvienība/* 2009.gada 15.decembra paziņojumu Nr.787 par uzteikuma atsaukšanu atsaukts iepriekš minētais paziņojums (uzteikums), un izteikts piedāvājums turpināt civildienesta attiecības ar samazinātu mēnešalgu. *E.A.* izsniegta tipveida iesnieguma veidlapa, kurā jāizvēlas starp „piekrītu/nepiekrītu turpināt civildienesta attiecības".

E.A. 2009.gada 15.decembrī aizpildīja minēto veidlapu, nosvītrojot vārdu „piekrītu".

/iestāde/ /struktūrvienība/ vadītājs 2009.gada 28.decembrī izdeva rīkojumu Nr.2.1 – 133 (turpmāk – Rīkojums), ar kuru izbeidza civildienesta

tiesiskās attiecības *E.A.*, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta g) apakšpunktu.

Nepiekrītot Rīkojumam, *E.A.* to apstrīdēja.

[2] Ar */iestāde/* ģenerāldirektora p.i. 2010.gada 15.marta lēmumu Nr.1 - 14.1/695 (turpmāk – Lēmums) noraidīts *E.A.* lūgums par atjaunošanu darbā un vidējās izpeļņas izmaksu par piespiedu darba kavējumu, norādot, ka *E.A.* ar 2009.gada 15.decembra iesniegumu pati izvēlējusies neturpināt civildienesta attiecības.

[3] 2010.gada 13.aprīlī un 29.jūnijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts *E.A.* (turpmāk – pieteicēja) pieteikums un attiecīgi tā precizējums par Lēmuma atcelšanu un tā izpildes seku novēršanu – atjaunošanu amatā un vidējās izpeļņas izmaksu par darba piespiedu kavējuma laiku.

[4] 2010.gada 10.maijā Administratīvajā rajona tiesā saņemts */iestāde/* (turpmāk arī – atbildētāja) paskaidrojums, kurā norādīts, ka pieteikumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 17.novembra spriedumu pieteikums noraidīts. Tiesa atzina, ka civildienesta attiecības ar pieteicēju izbeigtas pamatoti, jo pati pieteicēja 2009.gada 15.decembra iesniegumā to prasījusi.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 17.novembra spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt */iestāde/* 2009.gada 25.novembra rīkojumu Nr.611 „Par */iestāde/* teritoriālo struktūrvienību */amats/* novērtēšanas rezultātu apstiprināšanu" daļā, kas attiecas uz pieteicēju; atzīt par spēkā neesošu */iestāde/* 2009.gada 30.novembra paziņojumu Nr.714; atzīt par spēkā neesošu 2009.gada 28.decembra rīkojumu par pieteicējas atbrīvošanu no amata; atjaunot pieteicēju amatā; izmaksāt pieteicējai vidējo izpeļņu par piespiedu darba kavējumu par laika periodu no atbrīvošanas dienas.

Apelācijas sūdzībā, citstarp, norādīts, ka nepamatots ir tiesas secinājums, ka pieteicēja ir amatu atstājusi pēc pašas vēlēšanās. Rīkojums par pieteicējas atbrīvošanu nosaka, ka pieteicēja tiek atbrīvota sakarā ar ierēdņa amata likvidāciju. Turklāt, ja būtu pieteicēja atbrīvota pēc pašas vēlēšanās viņai nebūtu izmaksāts atlaišanas pabalsts, kas tika izdarīts.

[7] 2011.gada 7.janvārī Administratīvajā apgabaltiesā saņemts */iestāde/* paskaidrojums, kurā norādīts, ka apelācijas sūdzību neatzīst, tajā minētos argumentus uzskata par nepamatotiem.

[8] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 18.maija spriedumu pieteikums apmierināts, atzīts par prettiesisku Lēmums, uzlikts pienākums atbildētājai atjaunot civildienesta attiecības ar pieteicēju un uzlikts pienākums

Latvijas Republikai atlīdzināt pieteicējai mantiskos zaudējumus, izmaksājot nesaņemto atlīdzību vidējās izpeļņas apmērā par laika periodu no 2009.gada 30.decembra līdz atjaunošanai civildienestā dienai.

[9] Ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk - Senāts), 2011.gada 5.decembra spriedumu Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 18.maija spriedums atcelts daļā, ar kuru Latvijas Republikai uzlikts pienākums atlīdzināt pieteicējai mantiskos zaudējumus – izmaksāt nesaņemto atlīdzību vidējās izpeļņas apmērā par laiku no 2009.gada 30.decembra līdz atjaunošanai civildienestā un lieta minētajā daļā nosūtīta jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Spriedumā norādīts, ka Senāta judikatūrā atzīts, ka nesaņemtās darba samaksas atlīdzināšana nepamatotas dienesta attiecību izbeigšanas gadījumā ir administratīvā akta izpildes seku novēršana Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 253.panta otrās daļas izpratnē (*sk., piem., Senāta 2011.gada 24.novembra sprieduma lietā Nr.SKA - 708/2011 16.punktu*). Proti, izpildes sekas atbilstoši šai normai uzdodams novērst konkrētajai atbildētājas pusē pieaicināmajai iestādei, nevis atbildētājai (šajā gadījumā – Latvijas Republikai) kā tādai.

[10] Administratīvajā apgabaltiesā saņemts atbildētājas papildus paskaidrojumi, kurā norādīts, ka atbildētāja ar 2011.gada 12.decembra rīkojumu Nr.461 – p ir atjaunojusi civildienesta attiecības ar pieteicēju ar 2009.gada 30.decembri un izdevusi 2011.gada 23.decembra rīkojumu Nr.521, kurā noteikts, ka atbildētāja izmaksā pieteicējai nesaņemto atlīdzību vidējās izpeļņas apmērā.

Atbildētāja atzīst pieteicējas pieteikumu daļā par vidējās izpeļņas piedziņu no atbildētāja par pieteicējas piespiedu darba kavējumu, un ir jau veikusi vidējās izpeļņas aprēķinu un izmaksu.

[11] Administratīvajā apgabaltiesā saņemti pieteicējas paskaidrojumi, kuros norādīts, ka atjaunojot darbā pieteicēju atbildētāja pārkāpa darba likumdošanu un pieteicējai netika noteikta tāda pati mēnešalga kā atbrīvošanas dienā, bet samazināta par Ls 55, un noteikta nepareiza kvalifikācijas pakāpe.

Atbildētāja nedrīkstēja izmaksāt mantisko zaudējumu, ieturot no izmaksājamās summas 2009.gada 29.decembrī izmaksāto atlaišanas pabalstu un kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu, jo atlaišana faktiski bija notikusi. Līdz ar to pieteicēja lūdz atmaksāt patvaļīgi ieturēto summu Ls 627,28.

Pieteicējas atsaucas uz Darba likuma 78., 80.pantu, kas noteic, ka aizliegts izdarīt ieturējumus no atlaišanas pabalsta, un 100.panta piekto daļu.

Pieteicējai atbildētājas prettiesiskās rīcības dēļ, radušies gan finansiālie zaudējumi, gan morālais kaitējums un daudzas citas neērtības.

[12] Uz tiesas sēdi pieteicēja un pieteicējas pārstāve *A.N.* nebija ieradušās.

Administratīvajā apgabaltiesā 2012.gada 1.oktobrī saņemts pieteicējas iesniegums, kurā norādīts, ka pieteicēja un pieteicējas pārstāve uz tiesas sēdi nevarēs ierasties slimības dēļ un piekrīt lietas izskatīšanas bez viņu klātbūtnes.

Administratīvā apgabaltiesa nekonstatēja APL 268. un 269.panta noteiktos lietas izskatīšanas atlikšanas apstākļus un nolēma izskatīt administratīvo lietu bez pieteicējas un pieteicējas pārstāves klātbūtnes.

Atbildētājas pārstāve pieteikumu un apelācijas sūdzību atzina, pamatojoties uz iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[13] Noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteikums daļā par nesaņemtās darba samaksas atlīdzinājumu ir pamatots un apmierināms.

[14] Saskaņā ar APL 302.panta otro daļu apelācijas instances tiesa izskata tikai tos prasījumus, kuri izskatīti pirmās instances tiesā. Tā kā prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzinājumu pieteicēja nebija izteikusi pirmās instances tiesā, apgabaltiesa šo prasījumu neizskata.

Savukārt jautājumi par to, ka, pieteicēju atjaunojot amatā, pieteicējai mēnešalga tika samazināta par Ls 55 un noteikta nepareiza kvalifikācijas klase, ir saistīti ar sprieduma izpildi un atbilstoši APL 376.panta trešajai daļai ir skatāmi sūdzības kārtībā atsevišķā procesā.

[15] Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 18.maija spriedums daļā, ar kuru atzīts par prettiesisku Lēmums un uzlikts pienākums atjaunot */iestāde/* civildienesta attiecības ar pieteicēju ir stājies likumīgā spēkā. Līdz ar to šajā procesā ir izšķirams tikai jautājums par nesaņemtās darba samaksas atlīdzinājumu pieteicējai.

[16] Šajā lietā Senāts ir atcēlis Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 18.maija spriedumu daļā, ar kuru tiesa uzlikusi Latvijas Republikai nesaņemtā atalgojuma atlīdzināšanas pienākumu. Senāts šajā lietā ir norādījis, ka nesaņemtās darba samaksas atlīdzināšana nepamatotas dienesta attiecību izbeigšanas gadījumā ir administratīvā akta izpildes seku novēršana APL 253.panta otrās daļas izpratnē un izpildes sekas atbilstoši šai normai uzdodams novērst konkrētajai atbildētājas pusē pieaicināmajai iestādei, nevis atbildētājai (šajā gadījumā – Latvijas Republikai).

Tomēr Administratīvā apgabaltiesa, ņemot vērā Senāta turpmāko praksi (*sk. Senāta 2012.gada 4.jūnija spriedumu lietā Nr.SKA - 149/2012, 2012.gada 22.jūnija spriedumu lietā Nr.SKA - 352/2012 un 2012.gada 17.augusta spriedumu lietā Nr.SKA - 540/2012*), tālāk minēto apsvērumu dēļ atzīst, ka prasījums par nesaņemtās darba samaksas atlīdzinājumu ir skatāms kā prasījums par zaudējumu atlīdzinājumu.

Ar 2011.gada 1.jūlija grozījumiem Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums), kas stājās spēkā 2011.gada 1.oktobrī, ir noteikts, ka nesaņemtā darba samaksa ir viens no mantiskā zaudējuma veidiem. Līdz ar to lietās, kas saistītas ar personas atvaļināšanu no dienesta, prasījuma par nesaņemtās darba samaksas atlīdzināšanu pamatotība ir vērtējama zaudējumu atlīdzināšanas kontekstā (*sk. Senāta 2012.gada 17.augusta sprieduma lietā Nr.SKA - 540/2012 9.punktu*).

[17] Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta pirmā daļa noteic, ka mantiskais zaudējums šā likuma izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies iestādes prettiesiska administratīva akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ.

Atlīdzinājuma pamatā ir personas nepamatots tiesību aizskārums. Zaudējuma atlīdzināšana ir tiesību aizskāruma mantisko seku novēršana ar mērķi nodrošināt pēc iespējas pilnīgāku tāda stāvokļa atjaunošanu, kāds būtu bijis, ja aizskārums nebūtu noticis. Prettiesiski atvaļinātas amatpersonas gadījumā atlīdzinājuma mērķis ir nodrošināt nepamatoti zaudēto ienākumu – darba samaksas – pilnīgu atlīdzināšanu.

[18] Saskaņā ar Valsts civildienesta likuma 23.pantu ierēdnis saņem atlīdzību, kas tiek noteikta atbilstoši Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumam (turpmāk – Amatpersonu atlīdzības likums).

Atbilstoši Amatpersonu atlīdzības likuma 3.panta pirmajai daļai valsts amatpersonu atlīdzību šā likuma izpratnē veido darba samaksa, sociālās garantijas un atvaļinājumi. Darba samaksa šā likuma izpratnē ir mēnešalga, piemaksas, prēmijas un naudas balvas. Sociālās garantijas šā likuma izpratnē ir pabalsti, kompensācijas, apdrošināšana un šajā likumā noteikto izdevumu segšana.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 21.[1]panta pirmā daļa noteic, kas jānorāda lēmējinstitūcijas lēmumā gadījumā, ja privātpersonai izmaksājamais zaudējuma atlīdzinājums sastāv no nesaņemtās darba samaksas. Savukārt šā panta otrā daļa tālāk paskaidro, ka ar šajā likumā lietoto terminu *„darba samaksa”*, ja runa ir par personām, uz kurām attiecas Amatpersonu atlīdzības likums, saprot terminu *„atlīdzība”* Amatpersonu atlīdzības likuma izpratnē.

Atbilstoši Senāta atziņām, nosakot atlīdzinājumu par nesaņemto darba samaksu personai, uz kuru attiecas Amatpersonu atlīdzības likums, jāņem vērā šā likuma 3.panta pirmajā daļā noteiktie atlīdzības veidi, tostarp piemaksas (darba samaksas komponents) un kompensācijas (sociālās garantijas komponents) (*sk. Senāta 2012.gada 22.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA - 352/2012 13.punktu*). Papildus minētajam jāapsver, vai pieteicēja, ja netiktu atvaļināta no valsts civildienesta, būtu saņēmusi atalgojumu tādā pašā apmērā kā līdz tam. Ja tiek konstatēts cits atalgojuma apmērs, tas ir jāņem vērā, nosakot atlīdzināmā atalgojuma apmēru (*sk. Senāta 2011.gada 1.jūlija spriedumu lietā Nr.SKA - 407/2011*). Gadījumā, kad amatpersona tiek atjaunota dienestā, kā

zaudējuma atlīdzinājums tai izmaksājama nesaņemtā darba samaksa (Amatpersonu atlīdzības likuma izpratnē) par darba piespiedu kavējuma laiku. Ņemot vērā to, ka nesaņemtā darba samaksa personai izmaksājama kā zaudējuma atlīdzinājums, tajā ietilpst tikai tādas atlīdzības, kuras persona noteikti būtu saņēmusi, piemēram, mēnešalga un likumā noteiktās piemaksas. Izmaksājamajā nesaņemtajā darba samaksā savukārt neietilpst tādas atlīdzības, kuras ir atkarīgas no iestādes ieskata, kas nav pietiekami skaidri prognozējams, piemēram, prēmijas, kas tiek piešķirtas atkarībā no personas darba novērtējuma, vai neparedzētas naudas balvas (*sk. Senāta 2012.gada 4.jūnija spriedumu lietā Nr.SKA - 149/2012*). Nosakot nesaņemtās darba samaksas apmēru, no izmaksājamās summas jāatskaita izmaksātais atvaļināšanas pabalsts (*sk. Senāta 2012.gada 22.jūnija spriedums lietā Nr.SKA - 352/2012*).

Ievērojot minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka, nosakot pieteicējai atlīdzināmo nesaņemtās darba samaksas apmēru, ir jāvadās no iepriekšminētajiem principiem.

[19] Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 24.panta ceturtās daļas 2.punkts noteic, ka gadījumā, ja privātpersonai izmaksājamais zaudējuma atlīdzinājums sastāv no nesaņemtās darba samaksas (21.[1]pants), iestāde (amatpersona), nosūtot tiesas nolēmuma norakstu Finanšu ministrijai, pavadvēstulē, citstarp, norāda darba samaksu un kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu.

Šajā lietā Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka pieteicēja jau ar 2011.gada 5.decembri ir atjaunota valsts civildienestā, līdz ar to pieteicējai nav aprēķināma un nav izmaksājama kompensācija par neizmantoto atvaļinājumu par laika periodu līdz 2009.gada 30.decembrim. Līdz ar to pamatoti ir ieturēta no pieteicējai izmaksājamās summas 2009.gada 29.decembrī izmaksātā kompensācija par neizmantoto atvaļinājumu *(lietas II sējuma 86.lapa)*.

[20] Saskaņā ar APL 94.panta pirmās daļas 1.punktu, ja mantisko zaudējumu (..) nodarījusi tiešās pārvaldes iestāde, atlīdzinājumu prasa no Latvijas Republikas.

Līdz ar to konkrētajā administratīvajā lietā atlīdzināšanas pienākums ir Latvijas Republikai.

Vienlaikus Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka ar */iestāde/* ģenerāldirektora 2011.gada 23.decembra rīkojumu Nr.521 noteikts atmaksāt pieteicējai samaksāto valsts nodevu tiesai Ls 30 apmērā, atlīdzināt pieteicējai mantisko zaudējumu, izmaksājot nesaņemto atlīdzību vidējās izpeļņas apmērā par laika periodu no 2009.gada 30.decembra līdz 2011.gada 4.decembrim un izmaksājot atlīdzību, ieturēt no izmaksājamās summas 2009.gada 29.decembrī izmaksāto atlaišanas pabalstu un kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu *(lietas II sējuma 86.lapa)*.

Ņemot vērā minēto, secināms, pieteicējai ir pamats atzīt tiesības uz atlīdzinājumu par nesaņemto darba samaksu, atbilstoši šajā spriedumā norādītajiem nosacījumiem, taču Administratīvajai apgabaltiesai nav pamata ar šo spriedumu noteikt pienākumu Latvijas Republikai izmaksāt pieteicējai

atlīdzinājumu par nesaņemto darba samaksu, kā arī uzlikt pienākumu atlīdzināt pieteicējai valsts nodevu trīsdesmit latu apmērā un izmaksāt ieturēto atlaišanas pabalstu un kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu.

[21] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir nepamatoti noraidījusi pieteikumu daļā par atlīdzinājumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

E.B. pieteikumu daļā par nesaņemtās darba samaksas atlīdzinājumu par laika periodu no 2009.gada 30.decembra līdz 2011.gada 4.decembrim apmierināt.

Atzīt *E.B.* tiesības uz atlīdzinājumu par nesaņemto darba samaksu par laika periodu no 2009.gada 30.decembra līdz 2011.gada 4.decembrim, ievērojot šajā spriedumā norādītos nosacījumus.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	*(paraksts)*	S.Kanenberga
Tiesneses	*(paraksts)*	Z.Kupce
	(paraksts)	U.Mihailova

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese S.Kanenberga
Rīga, 2012.gada 6.novembrī